

Česká školní inspekce
Středočeský inspektorát

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Arcibiskupské gymnázium

Korunní 2/586, 120 00 Praha 2

Identifikátor školy: 600 004 791

Termín konání inspekce: 19. – 22. duben 2005

Čj:	b6-1061/05-5102
Signatura	oa2dy416

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Arcibiskupské gymnázium, Korunní 2/586, Praha 2 je církevní organizací, jejímž zřizovatelem je od 20. září 1991 Arcibiskupství pražské, Hradčanské náměstí 56/16, 119 02 Praha 1. Škola sídlí v pronajaté budově, jejímž vlastníkem je Kongregace školských sester sv. Františka.

Dle rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení s účinností od 1. ledna 2005 (č. j. 33 540/01-21 ze dne 4. března 2005) sdružuje škola Arcibiskupské gymnázium s celkovou kapacitou 530 žáků. Poskytuje úplné střední vzdělání a je otevřená všem studentům. Věřícím vytváří prostředí, v němž je praktikována víra jako přirozená součást života, od nevěřících očekává tolerantní přístup ke křesťanství. Ke dni kontroly studovalo v 16 třídách 490 žáků ve dvou studijních oborech, 79-41-K/801 Gymnázium - všeobecné (14 tříd) a 79-41-K/811 Gymnázium – humanitní předměty (2 třídy – septima A, oktáva A).

PŘEDMĚT INSPEKCE

Předmětem inspekční činnosti bylo zjištění a zhodnocení:

1. personálních podmínek vzdělávání ve studijních oborech 79-41-K/801 Gymnázium - všeobecné, 79-41-K/811 Gymnázium – humanitní předměty v předmětech český jazyk a literatura, dějepis, blok společenskovedních předmětů (občanská výchova, základy společenských věd, základy filozofie, filozofický seminář, společenskovední seminář), matematika, biologie ve školním roce 2004/2005 ke dni kontroly,
2. materiálně-technických podmínek vzdělávání ve studijních oborech a předmětech uvedených v bodě 1 ve školním roce 2004/2005 ke dni kontroly,
3. průběhu a výsledků vzdělávání ve studijních oborech a předmětech uvedených v bodě 1 ve školním roce 2003/2004 a 2004/2005 ke dni kontroly.

PERSONÁLNÍ PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ

Ředitel školy, který byl jmenován do funkce dne 24. července 2003, nesplňoval v době inspekce předpoklady pro výkon funkce pedagogického pracovníka a ředitele školy, protože neměl dokončené studium pro získání pedagogické způsobilosti (jeho dokončení předpokládá v měsíci září 2005). Odbornou způsobilost získal absolvováním dvou vysokých škol (zaměření na matematiku, latinu a řečtinu).

Předmětu český jazyk a literatura vyučuje osm odborně kvalifikovaných vyučujících. Personální zabezpečení tohoto předmětu je příkladné. Předmětu dějepis vyučují čtyři vyučující, tři plně kvalifikovaní, jeden učitel získal pouze odbornou způsobilost. Na výuce hodnocených společenskovedních předmětů se podílí celkem pět pedagogů, z toho tři získali předepsanou odbornou kvalifikaci. Výuka občanské výchovy v prvním až třetím ročníku a základů společenských věd v osmém ročníku je zajištěna odborně kvalifikovanou učitelkou. V sedmém ročníku vyučuje základům společenských věd a základům filozofie učitel bez odborné kvalifikace - student závěrečného ročníku filozofické fakulty (zaměření filozofie a latina). Rovněž výuka filozofického semináře je zajištěna pedagogem bez ukončeného předepsaného vzdělání (student čtvrtého ročníku vysoké školy oboru filozofie). V osmém

ročníku je výuka základů filozofie zabezpečena odborně kvalifikovaným pedagogem. Společenskovědnímu semináři vyučuje pedagog s předepsanou kvalifikací k výuce tohoto předmětu. Matematiku a matematické semináře vyučuje celkem deset vyučujících. Kromě jednoho, který si doplňuje pedagogické vzdělání, jsou všichni odborně kvalifikovaní pro výuku matematiky. Biologii vyučují tři učitelé, z nichž dva mají odbornou kvalifikaci. Jedna učitelka je odborně nekvalifikovaná, v současné době si požadované vzdělání doplňuje vysokoškolským studiem. Skladba úvazků odpovídá odbornosti sledovaných učitelů, i když jejich rozdělení je nevyvážené vzhledem k počtu pracovníků a velikosti pracovních úvazků (více pracovníků s menšími úvazky). Z pohledu odborné kvalifikace byla výuka sledovaných předmětů zajištěna na velmi dobré úrovni.

Organizace chodu školy vychází ze zpracovaného ročního plánu a kompetencí jednotlivých pracovníků vedení školy nebo těch, kteří se na vedení přímo spolupodílejí, tzv. širší vedení školy (ředitel, jeden zástupce ředitele pro výuku a druhý pro nevyukovou činnost, spirituál, výchovný poradce, předsedové předmětových komisí). Delegování pravomocí a rozdělení úkolů v rámci pracovních náplní je funkční a je vedením školy operativně měněno podle skutečných potřeb organizace. Zaměstnancům jsou často a pravidelně předávány informace při osobním jednání. Organizační informace jsou včas zveřejňovány na nástěnce ve sborovně včetně pravidelného hodnocení předcházejícího týdne. Nedílnou součástí informačního systému je funkční vnitřní počítačová síť. Systém přijímání a vyhodnocování zpětných informací není zatím vedením školy dostatečně propracován. V kvalitě práce jednotlivých předmětových komisí byly zjištěny výrazné rozdíly. Jejich činnost se soustředí na tvorbu rozvržení učiva, přípravu žáků na soutěže, na přípravu maturitních zkoušek a dalších akcí pořádaných školou. Ze záznamů o činnosti (pokud jsou vedeny) vyplývá podcenění hodnocení stavu materiálních podmínek práce, vyučovacích forem a metod. Pedagogické rady řeší hlavně úroveň prospěchu a chování žáků jednotlivých tříd. Minimálně se projednávají výsledky kontrolní nebo hospitační činnosti (viz. zápisy z pedagogických porad) a jejich vliv na přijímaná opatření. Další vzdělávání a rozvoj pracovníků se soustřeďuje na zabezpečení výuky po odborné stránce. Vedení školy nemá vypracovaná kritéria hodnocení pracovníků. Pracovní výkony hodnotí v rámci různých činností (při osobních pohovorech, při jednání širšího vedení školy nebo zveřejňováním týdenních zpráv o činnosti žáků a všech pracovníků). Organizace činnosti a provozu školy a zvolený systém vedení zaměstnanců umožňují realizovat vzdělávací program školy. Ve sledovaných předmětech byl podporován rozvoj osobnosti žáků.

Personální podmínky vzdělávání ve sledovaných předmětech měly celkově dobrou úroveň.

MATERIÁLNĚ-TECHNICKÉ PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ

Arcibiskupské gymnázium sídlí v pronajímaných prostorách pětipatrové budovy. Škola využívá i dvou suterénů, kde se nacházejí zejména menší, hůře větratelná tělocvična a prostorná kaple. Vzhledem k počtu tříd a žáků má škola k dispozici dostatečný počet učeben. S výjimkou biologie probíhala výuka sledovaných předmětů v jednoduše zařízených kmenových třídách bez trvale instalované didaktické techniky i potřebného zázemí pro její využívání. Výzdobu tříd tvořily zejména různé plakáty a nástěnky. Upravenost, čistota stěn i celková estetická úroveň výukových prostorů byla rozdílná. Televizemi s možností videoprojekce jsou vybaveny jen odborné učebny chemie, hudební výchovy a knihovna. Audiovizuální technika je umístěna rovněž v tzv. multimediální učebně (datový projektor a vizualizér). Zpětné projektoři jsou k dispozici v odborných učebnách chemie a fyziky. Jediná počítačová učebna s kapacitou dvaceti pracovních míst nebyla pro výuku sledovaných

předmětů využívána. Funkci informačního centra plní kromě této učebny zejména kvalitně vybavená knihovna, kde jsou žákům rovněž k dispozici osobní počítače s možností připojení na internet.

Výuka českého jazyka a literatury probíhala v kmenových učebnách, jejichž prostředí není ve vztahu k předmětu nijak motivující. Žáci mají k dispozici schválené učebnice a využít mohou i školní knihovnu a studovnu, která je velmi dobře vybavena jak beletrií, tak odbornými publikacemi (cca 5 500 titulů). Vyučující mají k dispozici fotokopie textů, jazykové příručky, slovníky, beletrii, odborné publikace, magnetofon, gramofon a využívat mohou audiovizuální techniku, videonahrávky, audionahrávky. Vybavení školy pro tyto předměty má dobrou úroveň.

Výuka dějepisu se odehrávala v kmenových učebnách, jejichž podnětnost vzhledem k předmětu byla velmi nízká, žádná z učeben není účelově vybavena pro vyučování sledovaného předmětu. Žáci mají vhodnou řadou učebnic a školní atlasy. K větší názornosti slouží umělecké publikace ze školní knihovny. Ojedinele se ve třídě vyskytovala i nástěnná mapa.

Materiální zázemí pro výuku předmětů občanská výchova, základy společenských věd, základy filozofie, společenskovědní seminář a filozofický seminář je poměrně chudé a z hlediska názornosti omezuje možnost vedení výuky na žádoucí úrovni. V kmenových učebnách bez motivující výzdoby vzhledem k výše uvedeným předmětům schází didaktická technika. Zvukové a obrazové nosiče vztahující se ke společenskovědním předmětům i další pomůcky (např. mapy, nástěnné obrazy) jsou ve škole zastoupeny ve velmi omezeném množství. Žáci nižších ročníků, kteří plní povinnou školní docházku, nemají učebnice. V septimě a oktávě jsou žákům doporučeny učební texty, které v navštívených hodinách neměli k dispozici. Kvalitní zázemí odborných publikací poskytuje učitelům i žákům školní knihovna.

Materiálně-technické zázemí pro výuku matematiky je pouze vyhovující. Ve třídách ani v kabinetech nemají vyučující k dispozici v dostatečném množství demonstrační a názorné pomůcky, didaktickou techniku. Žáci mají učebnice, sbírky úloh a osobní kalkulátory.

Pro výuku předmětu biologie slouží kvalitní odborná učebna. Kabinet je vybaven velmi dobře učebními pomůckami: odbornými časopisy, odbornou literaturou, propagačním materiálem, obrazy, přírodninami, videokazetami, videem, zpětným projektozem. Pro předmět žáci vlastní vhodné učebnice.

Kontrolní činnost a opatření ke zlepšení stavu v oblasti materiálně-technických podmínek a plánování v této oblasti je slabší stránkou vedení školy. Odrážejí se zde nejen finanční možnosti školy, ale i přístup učitelů k výuce (zaměření na verbální způsob výuky s malým využíváním pomůcek a didaktické techniky). Materiálně-technické podmínky sledovaných předmětů měly rozličnou úroveň, přesto umožňovaly realizovat jejich výuku.

Materiálně-technické podmínky vzdělávání ve sledovaných předmětech byly celkově hodnoceny jako vyhovující.

PRŮBĚH A VÝSLEDKY VZDĚLÁVÁNÍ

Vyučované obory

Vyučované studijní obory jsou realizovány v souladu s rozhodnutím o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení a jejich výuka probíhala podle schválených

učebních dokumentů. Učební plány však byly nesystémově měněny v průběhu studia a nejsou školou vedeny uceleně pro celý osmiletý cyklus v potřebné návaznosti. Dílčí nedostatky byly zjištěny ve způsobu a kvalitě záznamů v třídních výkazech (nesoulad v názvech předmětů) v třídních knihách (nekonkrétní nebo nečitelné zápisy, které nezachycovaly prokazatelně průběh vzdělávání, časté odpadání hodin bez uvedených důvodů), ostatní formální vedení pedagogické dokumentace mělo dobrou úroveň.

Systém kontrolní činnosti si nové vedení školy teprve vytváří. Realizace opatření vedoucích k nápravě zjištěných nedostatků nejsou ještě dostatečně účinná.

V rozvrhu hodin byly zjištěny nedostatky. Například byl předkročen maximální počet devíti hodin povinných vyučovaných předmětů v jednom dni (týká se 22 žáků z různých tříd). Rovněž v případech, kdy mají žáci více hodin nepovinných předmětů v jednom dni, jsou nevhodně upravovány délky přestávek (20 minut na oběd, nebo při dvouhodinových blocích přestávka zařazována není).

Školní řád zajišťuje podmínky pro zdravé prostředí ke studiu a odráží specifika školy. Řád má spíše příkazový charakter, práva žáků jsou zde uváděna v menšině.

Výchovná poradkyně, která je absolventkou kvalifikačního studia výchovného poradenství, byla jmenována do funkce od počátku letošního školního roku. Navazuje na práci své předchůdkyně. Řídí se zpracovaným plánem práce, pro žáky má stanoveny konzultační hodiny v pracovně výchovného poradenství. Její činnost je zaměřena na profesní orientaci (nástěnná tabule ve 2. patře školy; žáci kvinty a septimy procházejí profesními testy) a řešení výchovných problémů. Velmi úzce spolupracuje s Křesťanskou pedagogicko-psychologickou poradnou a Speciálním pedagogickým centrem, které se velmi dobře stará o dvě žákyně se specifickými poruchami učení. Žáci během studia procházejí sociotesty, které jsou vyhodnocovány a na základě výsledků jsou pořádány odborné přednášky a konzultace s lektory. Na prevenci sociálně-patologických jevů se významně podílí spirituál školy. Školní preventistka je do této funkce čerstvě jmenována od 1. dubna 2005. Zpracovala Minimální preventivní program. O problematiku má zájem a zúčastňuje se odborných seminářů na toto téma. Na nižším i vyšším gymnáziu jsou pořádány přednášky a besedy, které svým obsahem vysvětlují nebezpečí šikany, xenofobie, alkoholu, kouření, drog apod. Výchova ve škole vychází z křesťanských morálních zásad a každý týden je obohacena o duchovní program. Takřka žádný výskyt výchovných problémů, sociálně patologických jevů je prezentací velmi dobré práce obou poradkyň a spirituála školy. Na prevenci se významně podílejí i odborníci z Křesťanské pedagogicko-psychologické poradny. Jejich působení je pro rodiče, žáky, ale i ostatní učitele přínosné.

Žáci jsou informováni nástěnnými tabulemi na chodbách školy a třídními učiteli. V současné době se připravuje vznik žákovské samosprávy. Během inspekční činnosti proběhla beseda se zástupci třídních samospráv. Žáci si velmi váží studia ve škole, jsou spokojeni s informačním systémem, pozitivním přístupem vyučujících k nim. Kritizovali chudé vybavení školy audiovizuální technikou, spíše konzervativní způsob výuky bez použití větší názornosti a oživení. Značné výhrady měli k psychohygieně rozvrhu hodin a ranním nultým hodinám. Informace rodičům škola zajišťuje obvyklými způsoby. Periodicky v rámci pravidelně konaných třídních schůzek a konzultačních odpolední. K dobré informovanosti rodičů a veřejnosti přispívají podrobně zpracované webové stránky školy. Organizace výchově-vzdělávacího procesu v gymnáziu je funkční.

Český jazyk a literatura

Časová dotace předmětu buď odpovídá schválenému učebnímu plánu, nebo je navýšena v souladu s možnostmi, které řediteli školy stanovují učební dokumenty. (tercie, septima,

oktáva). Rozpracování obsahu učiva do ročníků realizovaly učitelky formou tzv. tematických časových plánů, které svým přehledným zpracováním plní svoji funkci. Jelikož neexistuje zpracovaná dlouhodobá koncepce předmětu s rozvržením učiva do osmi ročníků, u některých vyučujících docházelo v osobních plánech k dublování témat (především v komunikační výchově). Zásadním nedostatkem bylo nesplnění učebního plánu předmětu v loňském školním roce 2003/2004 – sekunda B, tercie A,B, kvarta A, sexta A. Cíle výuky byly v navštívených hodinách v naprosté většině stanoveny vhodně s ohledem na věk a aktuální dispozice žáků.

Příkladné personální zabezpečení výuky se příznivě odrazilo na věcné a odborné správnosti sledované výuky. Menší měrou ovlivnilo dosažené vzdělání vyučujících rozmanitost aplikovaných forem a metod práce.

Materiální podpora výuky patřila ke slabším stránkám navštívených hodin. Dostupných pomůcek využily učitelky jen v několika hodinách, audiovizuální techniku sloužící k vyšší názornosti nepoužily vůbec, práce s učebnicí byla zastoupena především v jazykových hodinách. V literárních hodinách bylo pracováno s fotokopii textů.

Vhodné motivační prvky do vyučování (aktualizace, uvádění příkladů z každodenního života, emotivní text ukázek) zařadily učitelky v malé míře. Efektivitu použité motivace částečně snižovala jednotvárnost následných činností žáka. Velmi dobré užití motivace aplikovala vyučující septim a primy B. Ve většině hodin dominoval tradiční styl výuky předávání hotových informací formou věcně správného výkladu kombinovaného s frontálně kladenými otázkami téměř po celou vyučovací hodinu. Jednotvárnost takové organizace výuky se projevila únavou žáků a postupnou ztrátou pozornosti. Zvolenou formou a metodami výuky v českém jazyku a literatuře se vyučujícím sice nepodařilo aktivizovat všechny žáky, ale rozhodně většinu z nich zaujaly působivým a kultivovaným vyprávěním o životě umělců, obsahů literárních děl se zdůrazněním etických aspektů. Negativem těchto hodin je, že se v žádné z nich neobjevila činnostní výuka. Žáci nedostali příležitost vyhledávat a třídit informace, ty se k nim dostávaly již zpracované prostřednictvím vyučujících. Frontální práce byla nadřazena skupinové či individuální. Nejčastěji zastoupenou myšlenkovou operací byla dedukce. V literárních hodinách byli žáci vedeni k aktivní účasti vlastní prezentací umělecké literatury formou zpracovaných referátů, kde motivační apel byl důležitým činitelem pro získání zájmu dalších čtenářů. Ve všech sledovaných hodinách bylo tempo výuky přiměřené, učitelky kontrolovaly zadanou práci žáků.

Velmi kultivované vystupování všech učitelek přispělo k příznivému klimatu navštívených hodin. Vyučující dokázaly svým projevem upoutat, zapůsobit na emotivní stránku žáků. Jejich verbální i neverbální projev byl kultivovaný, trpělivý. Při svých odpovědích byli žáci vedeni ke spisovnému užívání mateřského jazyka pouze některými vyučujícími. Žáci se nebáli na cokoli zeptat, působili bezprostředně a nenuceně. Sami měli snahu vyjadřovat vlastní názor. Avšak organizace většiny navštívených hodin nevytvořila potřebný prostor pro praktický nácvik jazykových dovedností žáků.

Pouze ve dvou hodinách ze čtrnácti sledovaných proběhlo shrnutí probraného učiva. Výraznější průběžné i závěrečné hodnocení výkonu žáků scházelo ve značné části hodin. Závěry hodin postrádaly hodnotící část. Sledovaná klasifikace byla přiměřeně náročná, avšak chybělo provedení slovního zhodnocení obsahu a formy projevu. Písemné práce byly řádně klasifikovány na základě většinou předem známého bodování jednotlivých úkolů.

Průběh a výsledky vzdělávání v předmětu český jazyk a literatura byly celkově hodnoceny jako dobré.

Dějepis

Učební osnova předmětu je vyučujícími rozdělena do osobních časově tematických plánů. Učivo nižšího gymnázia je rozděleno od primy do tercie. Učivo vyššího gymnázia je vyučováno od kvarty do septimy, popř. oktávy. Závažným nedostatkem je neplnění učební osnovy, jelikož ve školním roce 2003/2004 nebyly v tercii odučeny soudobé nejmodernější dějiny (2. polovina 20. století). Třída septima B, která ukončila dle učebního plánu výuku dějepisu, absolvovala výklad závěru II. světové války a jedné hodiny poválečného vývoje v Československu. Nejnovější dějiny světové a československé opět nebyly vykládány. Konkrétní zápisy v třídních knihách dokládají, že učební osnova předmětu nebyla v uplynulém školním roce splněna. Osobní plány vyučujícího v letošním školním roce nejsou řádně rozpracovány pro septimy a oktávy se zaměřením na humanitní předměty (nejnovější dějiny). Žáci si mohou zvolit volitelný seminář: historický seminář I., jehož náplň odpovídá charakteru volitelného předmětu, nebo historický seminář II., jehož náplň pouze kopíruje učební osnovu a opakuje základní učivo určené všem žákům. Obsah obou seminářů není schválen ředitelem školy. V uplynulém školním roce (2003/2004) nebyla dvouhodinová dotace (66 hodin za rok) předmětu splněna v žádném ročníku. Plánování předmětu a jeho plnění je nevyhovující. Při bezprostřední přípravě na výuku se vyučující soustředili na obsahovou stránku, která byla zajištěna příkladně. Formy, jakými bylo učivo předáváno, byly druhotné. Vzdělávací cíle zhlédnutých hodin byly málo zřetelné. Cíle výuky byly přiměřeně stanoveny vzhledem k profilu gymnaziálního žáka.

Výuku dějepisu zajišťují čtyři vyučující, tři jsou plně kvalifikovaní. Čtvrtý vyučující, který zajišťuje 67 % výuky, je pouze odborně způsobilý. V těchto hodinách menší měrou ovlivnilo dosažené vzdělání rozmanitost aplikovaných forem a metod práce. Odborná fundovanost všech vyučujících byla příkladná.

Materiální podpora patřila k nejslabším stránkám navštívených hodin. Dostupných pomůcek a audiovizuální techniky vyučující nevyužívali, základní dominantou bylo mluvené slovo, popř. hledání informací v atlasech. Práce s učebnicí byla zastoupena okrajově.

Ve většině hodin dominoval tradiční styl výuky předávání hotových informací formou věcně správného výkladu kombinovaného s frontálně kladenými otázkami. Zvolený model vyučování přiměl k tvůrčí práci pouze aktivní jedince. Činnostní pojetí vyučování často absentovalo, vyučující odváděl maximum práce za žáky. Pouze ve třech hodinách u kvalifikovaných vyučujících byly zadávány problémové úkoly, kladeny problémové otázky, byly voleny kooperativní formy práce pro jasné porozumění dějinných souvislostí. Skupinová práce či práce ve dvojicích se ve sledovaných hodinách neobjevila. Z hlediska používaných metod a forem práce byly navštívené hodiny celkově málo rozmanité, zvolená organizace znemožňovala žákům aktivní zapojení do výuky s možností hledat a nacházet vlastní řešení. Vyučování založené na přednášce nepřinášelo potřebné psychohygienické prostředí. Chybělo variabilní členění hodin s využitím možnosti pro relaxaci žáků.

Zvolený styl práce postavený na monologu pedagoga nevytvářel potřebné motivující prostředí. Zájem žáků o výuku vyvolávala atraktivnost témat a vlastní vztah k předmětu.

Kladem výuky byl přátelská atmosféra. Vzájemný vztah pedagogů a žáků byl korektní, daná pravidla byla respektována. Většina zhlédnutých hodin byla dominantně vedená, měla malou efektivitu a malý přínos pro žáky. Komunikační schopnosti žáků ve značném počtu hodin nebyly rozvíjeny. Málo využívané bylo průběžné hodnocení práce žáků ve vyučovacích hodinách a v některých případech nebyla využita možnost kvalifikace jejich činností. Závěry sledovaných hodin postrádaly shrnující a hodnotící část.

Průběh a výsledky vzdělávání v předmětu dějepis byly hodnoceny jako vyhovující.

Blok společenskovedních předmětů (občanská výchova, základy společenských věd, základy filozofie, společenskovední seminář, filozofický seminář)

Zařazení hodnocených předmětů do ročníků a jejich hodinové dotace škola realizuje dle vlastních, MŠMT schválených učebních plánů. Tyto se odlišují od celostátně platných učebních dokumentů pro gymnázia tím, že redukuje výuku občanské výchovy (dále též OBV) ze čtyř hodin na tři (tj. předmětu se nevyučuje v kvartě, ale po hodině v týdnu jen v primě, sekundě a tercii). Dále je oproti celostátně platným učebním dokumentům pro gymnázia ve studijním oboru 79-41-K/801 Gymnázium - všeobecné snížena počet hodin výuky základů společenských věd (dále též ZSV) ze šesti na dvě hodiny za celý studijní cyklus. V dobíhající učebním plánu 79-41-K/811 Gymnázium – humanitní předměty činí časová dotace předmětu pět hodin za studium. Dalším specifickým je zařazení povinného předmětu základy filozofie (dále též ZFI) do septimy a oktávy po dvou hodinách týdně ve studijním oboru 79-41-K/801 Gymnázium - všeobecné. Semináře společenskovední (dále též SVS) a filozofický (dále též FIS) jsou žákům nabízeny v rámci volitelných i nepovinných předmětů.

Pro předmět OBV zpracovala vyučující školní osnovy, které MŠMT schválilo. Stejně tak má škola schváleny vlastní učební osnovy pro předmět ZSV (pouze pro oktávu) a pro předmět ZFI (pro septimu a oktávu). Stanovit náplň výuky (učební osnovu) v obou seminářích je v kompetenci ředitele školy, avšak předložený rozpis učiva neobsahuje jeho podpis ani datum. Schválení plánu učiva není průkazným způsobem zaznamenáno ani v jiné dokumentaci. Vyučujícími vypracované rozvržení učiva do ročníků je zcela formální. Tzv. tematické plány jsou rámcovější než samotné velmi podrobně zpracované osnovy a neplní svou funkci, neboť plánovaný časový rozpis učiva není dle zápisů ve třídních knihách v některých případech dodržován. Přestože vyučující deklarují existenci předmětových komisí (jedna pro OBV a ZSV, druhá pro ZFI), absence vlastních aktivit, vzájemné spolupráce a koordinace výuky v rámci hodnocených předmětů signalizují nefunkčnost těchto uskupení, což dokládá i skutečnost, že nebyly předloženy žádné zápisy o činnosti. Pouze mezi vyučujícím ZFI v oktávě a učitelem FIS byla zaznamenána velmi úzká spolupráce, která se pozitivně odrazila v koordinovaném postupu při výuce, tvorbě studijních textů i ve společné účasti při výuce obou předmětů.

Kontrolou zápisů ve třídních knihách ve školním roce 2003/2004 bylo zjištěno, že nebyl často odučen ani týdenní hodinovou dotací a počtem vyučovacích týdnů stanovený minimální počet hodin za školní rok. Rovněž i v letošním školním roce často zapisované sdělení do třídních knih „výuka odpadla“ signalizuje nebezpečí, že podobnou situaci nelze vyloučit ani na konci letošního školního roku.

Nedostatky byly zjištěny v plánování, realizaci i průkaznosti výuky předmětu ZSV. Ten je dle dobíhajícího studijního plánu 79-41-K/811 Gymnázium – humanitní předměty vyučován v septimě (dvě hodiny týdně) a oktávě (tři hodiny týdně). Formálním nedostatkem je skutečnost, že předmět je v rozvrhu hodin veden jako základy filozofie, klasifikace je do třídních výkazů zapisována do řádky k předmětu základy filozofie s odkazem, že se jedná o ZSV, na vysvědčení je předmět veden správně jako ZSV. Vážnějším nedostatkem je vlastní rozplánování a následná realizace učebních osnov. Pro oktávu má škola schválené osnovy vlastní, jejichž součástí jsou tematické celky základy psychologie, základy sociologie, základy státoprávní teorie, základy ekonomie a ekonomiky. Pro septimu škola vlastní osnovy pro ZSV nemá, jelikož se předmětu vyučuje dle osnov pro předmět základy filozofie. Samotný obsah učiva probíraného tematického celku filozofie koresponduje s celostátně platnou osnovou pro ZSV. Škola však nepředložila žádný dokument, který by doložil, jak je upravena, rozplánována a realizována výuka dalších tematických celků, které uvádí celostátně

platná osnova předmětu základy společenských věd.

Příprava všech vyučujících byla velmi zodpovědná a svědomitá ve vztahu k odbornému obsahu probíraných témat. Průběh sledované výuky ukázal, že metodám a formám výuky i její materiální podpoře věnovali učitelé pozornost výrazně menší.

Přestože dva z pěti vyučujících, kteří se podílejí na výuce hodnocených předmětů, nesplňují předepsanou odbornou kvalifikaci k výuce ve středních školách, veškerá sledovaná výuka byla vedena věcně správně a rozsahem i hloubkou učiva odpovídala vysokému standardu gymnaziálního vzdělání.

Nejslabším místem hodnocené výuky byla její minimální materiální podpora názornými pomůckami, učebními texty a audiovizuální technikou. Při občanské výchově využívali žáci okopírovaných textů, které jim učitelka rozdávala. Princip názornosti scházel zejména při výuce ZFI a ZSV. Sledované semináře provázela práce s vybranými texty.

Výuka občanské výchovy byla organizačně promyšlena, jednotlivé činnosti směřovaly k naplnění vhodně stanovených cílů. Vyučující vedla se žáky neustálý dialog, kladla řadu otázek, společným hledáním odpovědí motivovala žáky ke spolupráci. Učivo bylo průběžně aktualizováno. Nedostatkem byla v části hodin zaznamenaná malá variabilita použitých metod a forem práce. Náležitou pozornost věnovala učitelka hendikepovaným žákyním.

Všechny navštívené hodiny ZFI měly jeden společný znak - naprosto dominantní postavení učitele, který předává žákům hotové informace formou odborně velmi dobře připravené přednášky. Přestože vyučující občas kladli frontální otázky (na většinu z nich si museli odpovědět sami), zapojit žáky do výuky skutečně tvůrčím způsobem se jim nepodařilo. Kooperativní techniky učení, vytváření problémových situací nebo práce s různými informačními zdroji zaznamenány nebyly. Z hlediska psychohygieny nevhodně dlouhý celohodinový výklad vedl ke ztrátě pozornosti těch žáků, kteří nebyli schopni po celou dobu sledovat myšlenkově náročné konstrukce, souvislosti i značný rozsah probíraných témat. Efektivitu zvolených výukových postupů vyučující v navštívených hodinách neověřovali, jelikož prostor pro zpětnovazební informaci o pochopení učiva nevytvořili.

Pestrou strukturu sledované výuky společenskovedního semináře tvořily analýza žakovských prací – esejů, referát na aktuální téma, řízená diskuse k přednesenému tématu spojená s odpověďmi učitele na žakovské dotazy. V rámci přípravy k maturitní zkoušce žáci dostali možnost vznášet konkrétní dotazy. Sledovaná výuka filozofického semináře byla založena na interpretaci vybraných textů, s jejichž analýzou měli někteří žáci viditelné problémy. Nastalou situaci řešil vyučující doplňujícím výkladem, který vhodně prokládal konkrétními příklady.

Efektivní úvodní motivace scházela většině sledovaných hodin ZSV a ZFI. Sdělení tématu hodiny zaujalo část třídy, ale z pohledu žáků stereotypní sled dalších činností (naslouchání výkladu a zapisování poznámek) jim znemožňoval účastnit se procesu učení aktivním způsobem. Motivujícím faktorem naprosté většiny hodin byl osobní příklad pedagogů, v polovině hodin byla zaznamenána patřičná aktualizace učiva. Vliv hodnocení (např. pochvaly) na motivaci žáků byl minimální, jelikož možnosti pro hodnocení žáků vyučující (s výjimkou učitelky občanské výchovy) téměř nevytvářeli.

Veškerou výuku provázela atmosféra vzájemného respektování a tolerance, ke které přispěli svým kultivovaným vystupováním všichni vyučující. Příznivé klima podpořili akceptováním dohodnutých pravidel komunikace i samotní žáci. Při tradičním způsobu výuky nevznikal žádoucí prostor pro rozvoj komunikativních dovedností žáků, jelikož vzájemná interakce byla příliš jednostranná – od učitele k žákům. Zejména v rámci seminářů byli žáci vedeni k vyjádření vlastních zkušeností a stanovisek.

V průběhu sledovaných hodin nebylo zařazeno ústní zkoušení, ale klasifikační archy obsahovaly dostatečný počet známek. Předložené písemné práce byly učitelkou OBV a ZSV pečlivě opraveny. Výslednou známku provázela velmi pěknými, motivujícími a vzájemnou důvěru podporujícími slovními komentáři. Sebehodnocení a vzájemné hodnocení bylo v navštívených hodinách zastoupeno jen ojediněle. Většinou hodin scházelo efektivní průběžné i závěrečné hodnocení podílu žáků na splnění stanovených cílů.

Průběh a výsledky vzdělávání v předmětech občanská výchova, základy společenských věd, základy filozofie, společenskovědní seminář, filozofický seminář byly celkově hodnoceny stupněm dobrý.

Matematika

Obsah učiva matematiky je rovnoměrně a navazujícím způsobem rozvržen do čtyř ročníků nižšího gymnázia (prima až kvarta) a obdobně do čtyř ročníků vyššího gymnázia (kvinta až oktáva). Časově-tematické plány vyučujících pouze kopírují toto rozvržení a mají spíše formální charakter. Následně je vyučujícími sledováno pouze plnění obsahu (viz. zápis z předmětové komise) bez návaznosti na plnění odpovídajícího počtu hodin v jednotlivých ročnících. Naproti tomu je příkladně využita vedením školy možnost dělení tříd v každém ročníku pro procvičování učiva v matematických cvičeních. Pro výuku rozšiřujícího učiva jsou žákům nabízeny matematické semináře v sextě, septimě a oktávě. Vzdělávací cíle byly ve sledovaných hodinách naplňovány a odpovídaly dobré úrovni přípravy učitelů.

Kmenové učebny, ve kterých probíhala výuka, měly nižší estetickou úroveň a pro výuku matematiky byly nepodnětné. Vyučující a žáci účelně využívali učebnice pro zadávání cvičení, méně již jako zdroj informací (matematické věty a definice byly diktovány). Ve sledované výuce byla minimálně využívána možnost zvýšení názornosti vyučovaného tématu (vyučujícím chybí názorné pomůcky – grafy, přehledy vzorců, postupů, atd.). Didaktická ani výpočetní technika nebyla v době inspekce ve výuce uplatněna.

Sledovaná výuka byla vedena převážně frontálním způsobem s dobrým ústním výkladem vyučujících po stránce věcné i odborné. Efektivita vyučování vůči žákům měla průměrnou úroveň. Negativem bylo časté vedení jejich práce pouze jedním směrem, bez možnosti skupinové práce nebo hledání alternativního řešení. Pozitivem byl velmi dobrý individuální přístup učitelů vůči pomalejším žákům.

Velmi dobré vystupování učitelů vytvářelo společně s odpovídajícím chováním žáků příjemné pracovní klima. Způsob sdělování cílů a jejich plnění měly motivující charakter. Přes celkovou pozitivní motivaci žáků byla jejich aktivita pouze průměrná (odraz forem a vedení výuky).

Velmi dobrou úroveň měla kvalita vzájemných vztahů mezi žáky a učiteli. Oboustranná komunikace probíhala vždy v klidné atmosféře, při které byla akceptována zvolená pravidla při řízení hodin.

Žáci jsou často a objektivně hodnoceni. Převažuje klasifikace písemných prací. Pravidelně jsou hodnoceny menší písemné práce při opakování probraného učiva a shrnující čtvrtletní písemné práce. Motivující a často používané bylo oceňování pokroku u jednotlivých žáků.

Průběh a výsledky vzdělávání v předmětu matematika byly hodnoceny stupněm dobrý.

Biologie

Ve sledovaných vyučovacích hodinách byly výukové cíle stanoveny v návaznosti na předcházející probraná učební témata. Výuka probíhala podle tematických plánů, které

dobře vypovídají o rozvržení učiva do jednotlivých ročníků.

Učitelé byli na všechny vyučovací jednotky pečlivě připraveni. U jedné vyučující poznamenala absence odborného a pedagogického vzdělání metodickou úroveň výuky.

Výuka biologie byla sledována v podnětném prostředí odborné učebny a jedné kmenové učebně. Procvičování staršího i výklad nového učiva vyučující podporovali využitím tradičních pomůcek (nástěnných obrazů, přírodnin). Žáci pracovali s učebnicemi, literaturou a odbornými texty. Pro zvýšení názornosti byl použit zpětný projektor pouze jednou. Audiovizuální techniku učitelé nepoužili.

Hodiny byly vedeny frontálním způsobem s dominantním postavením vyučujících. Opomenuty byly možnosti skupinové práce a týmové spolupráce. Žáci byli aktivizováni kladením problémových otázek. Jednotvárná forma dvou hospitovaných hodin způsobila sníženou pozornost žáků. Celkově byla úroveň výuky po stránce odbornosti vysoká.

Výrazná byla motivace mezipředmětovými vztahy a aktualizací učiva. Neméně pozitivní byly i cílené a příkladně stylizované otázky vyučujících, jejichž náročnost odpovídala úrovni žáků; bylo jimi rozvíjeno nejen jejich logické myšlení, ale i komunikativní dovednosti.

Pravidla vzájemné komunikace mezi učiteli a žáky byla akceptována. Pozitivní klima výuky podporovali vyučující svým klidným vystupováním a vytvářením prostoru pro osobnostní a sociální rozvoj žáků. Při frontálním dialogu byli žáci vedeni k toleranci, vzájemnému respektu a vyjadřování vlastního názoru.

Hodnocení individuálně zkoušených žáků bylo objektivní, průběžné hodnocení nebylo zaznamenáno. Hodnocení spolužáka a sebehodnocení se objevilo pouze v jedné vyučovací hodině. Vyučující respektovali individuální schopnosti žáků.

Průběh a výsledky vzdělávání v předmětu biologie byly hodnoceny stupněm dobrý.

Výsledky vzdělávání zjišťované školou

Vedení školy využívá pro evaluaci výsledky soutěží, úspěšnost při přijímání žáků na vysoké a vyšší odborné školy, výsledky žáků při maturitních zkouškách a také porovnávání výsledků mezi jednotlivými třídami se zaměřením na český jazyk a literaturu, matematiku a cizí jazyky. Shrnující údaje o evaluaci zveřejňuje ve výroční zprávě.

Hodnocení průběhu a výsledků vzdělávání

Průběh vzdělávání byl ve sledovaných předmětech celkově hodnocen jako dobrý.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

1. Rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení s účinností od 1. ledna 2005, vydalo MŠMT pod č. j. 33 540/04-21 dne 4. března 2005.
2. Zřizovací listina Arcibiskupského gymnázia v Praze, vydalo Arcibiskupství pražské pod č. j. 3646 dne 20. září 1991.

3. Dodatek č. 1 ke zřizovací listině Arcibiskupského gymnázia v Praze, vydalo Arcibiskupství Pražské pod č. j. 4263/95 dne 12. prosince 1995.
4. Učební dokumenty pro gymnázia s platností od 1. září 1999, učební plán gymnázia s osmiletým studijním cyklem č.j. 20 594/99-22 ze dne 5. května 1999, s platností od 1. září 1999 počínaje prvním ročníkem.
5. Učební plán školy, schválilo MŠMT ČR dne 6. ledna 1999 pod č. j. 10182/99-23/230, s platností od 1. ledna 1999.
6. Učební plán školy, schválilo MŠMT ČR dne 27. února 2001 pod č. j. 13094/2001-23, s platností od 1. září 2001.
7. Učební plán školy, schválilo MŠMT ČR dne 12. srpna 2003 pod č. j. 24782/2003-23, s platností od 1. září 2003.
8. Učební plán školy, schválilo MŠMT ČR dne 11. srpna 2004 pod č. j. 24206/2004-23, s platností od 1. září 2004.
9. Učební osnovy předmětu občanská výchova, schválilo MŠMT dne 27. února 2001 pod čj. 13 094/2001-23.
10. Učební osnovy předmětu základy společenských věd a základy filosofie, schválilo MŠMT dne 6. ledna 1999 pod čj. 10 182/1999-23/230.
11. Rozvržení obsahu učiva předmětů občanská výchova, základy společenských věd, základy filozofie, společenskovědní seminář, filozofický seminář do ročníků formou tzv. tematických plánů.
12. Rozvržení učiva a tematické plány předmětů český jazyk a literatura, matematika, biologie.
13. Třídní výkazy 14. tříd osmiletého gymnázia studijního oboru 79-41-K/801 a 2. tříd osmiletého studijního oboru 79-41-K/811 (septima A, oktáva A).
14. Třídní knihy a záznamy o práci ve volitelných předmětech všech ročníků ve školních letech 2003/2004, 2004/2005.
15. Rozvrh hodin školy ve školním roce 2004/2005 ke dni kontroly.
16. Pokyn ředitele školy k začátkům vyučovacích hodin ze dne 1. září 2004.
17. Organizace školního roku 2004/2005.
18. Školní řád Arcibiskupského gymnázia ze dne 1. září 2004.
19. Záznamy z pedagogických rad a z pracovních porad ředitele školy.

20. Plán výchovné poradkyně z 1. září 2004, záznamy výchovné poradkyně.
21. Minimální preventivní program školy, vyhodnocení sociotestů.
22. Hospitační záznamy kontrolní činnosti vedoucích pracovníků školy.
23. Zápisy předmětových komisí sledovaných předmětů pro školní rok 2004/2005.
24. Podkladová inspekční dokumentace.
25. Výroční zpráva Arcibiskupského gymnázia za školní rok 2003/2004.
26. Inspekční zpráva č.j. 010 439/00-5008 ze dne 24. března 2000.

ZÁVĚR

Velmi dobré personální zabezpečení sledovaných předmětů se pozitivně projevilo v úrovni výuky po stránce odborné a věcné, menší měrou v oblasti forem a metod práce, kde byl často zaznamenán stereotypní způsob výuky založený na dominantní roli učitele. Organizace školy a její řízení je funkční, rezervy byly zjištěny ale v oblastech hodnocení, kontroly a přijímání opatření ke zjištěným nedostatkům. Demokratický způsob řízení školy vytváří zaměstnancům velmi dobré podmínky pro týmovou práci, která však nebyla vždy funkční.

Velké rozdíly byly zjištěny v materiálně-technickém zabezpečení výuky sledovaných předmětů. Nedostatek názorných pomůcek, nezajištění všech učebnic pro žáky v nižších třídách gymnázia (občanská výchova) a málo využívaná didaktická technika vedly k pouze vyhovujícímu hodnocení této oblasti. Kromě odborné učebny biologie měly ostatní třídy nižší estetickou úroveň a malou podnětnost pro sledovanou výuku.

Výuka je plánovaná v rámci schválených učebních plánů MŠMT, ale v konkrétním naplňování počtu hodin sledovaných předmětů (počet odučených hodin za školní rok) a plnění obsahu učiva byly zjištěny nedostatky. Velká nabídka volitelných a nepovinných předmětů je předností školy, ale je také jednou z příčin nedodržování psychohygienických zásad při stavbě týdenního rozvrhu školy.

Výše uvedená pozitiva a negativa všech oblastí se odrazila v průměrném hodnocení celkového průběhu a výsledku vzdělávání ve sledovaných předmětech. Příkladnou úroveň má výchovná práce školy, která je založena na zásadách křesťanské morálky, podporovaného kvalitního duchovního života akcemi ve škole i mimo ni.

Ve vývoji školy od poslední inspekce (březen 2000) nedošlo k zásadním změnám. Škola si zachovává vysoký standard výchovné složky vzdělávání a průměrnou úroveň průběhu a výsledků sledovaných předmětů.

Hodnotící stupnice:

vynikající	velmi dobrý	dobry (průměrný)	vyhovující	nevyhovující
------------	-------------	------------------	------------	--------------

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Inspekční tým	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	PaedDr. Václav Skála	Václav Skála, v. r.
Člen týmu	Mgr. Iva Kadeřábková	Iva Kadeřábková, v. r.
Člen týmu	Ing. Václav Groušl	Václav Groušl, v. r.
Člen týmu	Mgr. Richard Spiegl	Richard Spiegl, v. r.

V Rakovníku dne 20. května 2005

Razítko

Dle § 174 odst. 13 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školní zákon), může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím převzetí na adresu pracoviště vedoucího inspekčního týmu, tj. Česká školní inspekce, Nádražní II/102, 269 01 Rakovník. Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem ČŠI k jejich obsahu zasílá ČŠI zřizovateli a školské radě, inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná.

Datum a podpis ředitele školy stvrzující projednání a převzetí inspekční zprávy

Datum: 1. červen 2005

Razítko

Ředitel školy nebo jiná osoba oprávněná jednat za školu

Titul, jméno a příjmení	Podpis
Ing. Mgr. Richard Mašek, ředitel školy	Richard Mašek, v. r.

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Magistrát hlavního města Prahy, odbor školství, Učňovská 1/100, P9	2005-06-29	1061/05
Arcibiskupství Pražské, odbor církevního školství, Hradčanské nám. 16, P1	2005-06-29	1061/05

Připomínky ředitele školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
-	-	Připomínky nebyly podány.